

Załącznik do uchwały Nr IV/27/2015
Rady Powiatu w Kolbuszowej
z dnia 26 lutego 2015 r.

**Powiatowy Program
Działań na Rzecz
Osób Niepełnosprawnych
na lata 2015 – 2018**

I. WSTĘP

Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych jest dokumentem służącym realizacji polityki socjalnej. Opracowanie Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych jest wykonaniem delegacji zawartej w ustawie z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. Nr 127, poz. 721 z późn. zm.), w art. 35 a ust. 1, który stanowi, że „do zadań powiatu należy opracowywanie i realizacja zgodnych ze strategią województwa powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie:

- 1 – rehabilitacji społecznej,
- 2 – rehabilitacji zawodowej i zatrudniania,
- 3 – przestrzegania praw osób niepełnosprawnych.”

W celu realizacji zadań wynikających z w/w ustawy opracowany został program działań na rzecz osób niepełnosprawnych na lata 2015 – 2018, który jest kontynuacją programu realizowanego w latach 2011 – 2014, a wcześniej w latach 2007 – 2010. Program jest zgodny z założeniami Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2009 – 2017.

Definicja zawarta w Karcie Praw Osób Niepełnosprawnych mówi: "Niepełnosprawnymi są osoby, których sprawność fizyczna, psychiczna lub umysłowa trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza lub uniemożliwia życie codzienne, naukę, pracę, oraz pełnienie ról społecznych, zgodnie z normami prawnymi i zwyczajowymi". Natomiast ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych zawęża powyższą definicję określając: "Niepełnosprawnymi są osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia ogranicza bądź uniemożliwia wypełnianie ról społecznych, a w szczególności ogranicza zdolności do wykonywania pracy zawodowej, jeśli uzyskały orzeczenie."

Dla potrzeb Powiatowego Programu przyjmujemy obie podane definicje, stosując określenia z ustaw do realizacji zadań z nich wynikających.

Przedstawiony poniżej program działań samorządu powiatowego precyzuje zadania w poszczególnych obszarach działań na rzecz osób niepełnosprawnych z uwzględnieniem doświadczeń oraz zadań zrealizowanych w ramach Powiatowych Programów Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2007 – 2014. Wskazują one, że w najbliższym czasie należy kontynuować podjęte wcześniej działania, jednocześnie zwracając uwagę na potrzeby zgłaszane przez środowisko osób niepełnosprawnych.

Dokument został opracowany we współpracy ze wszystkimi samorządami gminnymi z terenu powiatu kolbuszowskiego, organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych, jednostkami organizacyjnymi powiatu zajmującymi się problematyką osób niepełnosprawnych tj.: Powiatowym Urzędem Pracy w Kolbuszowej, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Kolbuszowej, Poradnią Psychologiczno – Pedagogiczną w Kolbuszowej, Powiatowym Zespołem ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Kolbuszowej, Starostwem Powiatowym w Kolbuszowej, SP ZOZ w Kolbuszowej. Został pozytywnie zaopiniowany przez Powiatową Społeczną Radę do Spraw Osób Niepełnosprawnych.

II SYTUACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH W POWIECIE KOLBUSZOWSKIM – STAN AKTUALNY

Na podstawie informacji uzyskanych z poszczególnych gmin stwierdza się, że powiat kolbuszowski, na który składa się 6 gmin (Kolbuszowa, Cmolas, Dzikowiec, Majdan Królewski, Niwiska, Raniżów), liczy 62 712 mieszkańców.

W powiecie kolbuszowskim według wyników Narodowego Spisu Powszechnego w 2011r. było 7 462 osób niepełnosprawnych, tj. 11,9% ogółu ludności powiatu.

W porównaniu z innymi powiatami jest to jeden z wyższych wskaźników w województwie.

Większość osób niepełnosprawnych to mieszkańcy wsi – 6 589, tj. 88,3%. Natomiast w mieście niepełnosprawni stanowią 873 osób, tj. 11,7%. Jest to wskaźnik porównywalny ze wskaźnikiem rozmieszczenia ludności powiatu pomiędzy terenami miejskim i wiejskim.

Na dzień dzisiejszy powiat nie dysponuje pełną informacją o osobach niepełnosprawnych. Informacje te są z reguły rozproszone i jednocześnie mogą się wzajemnie pokrywać. Część osób jest zarejestrowanych w bazach danych ZUS lub KRUS, część pobiera świadczenia z ośrodków pomocy społecznej na podstawie orzeczeń powiatowych zespołów ds. orzekania o niepełnosprawności. Właściwość terytorialna oddziałów KRUS i ZUS nie pokrywa się z obszarem terytorialnym powiatu stąd też brak rzetelnych danych.

Jednakże z wyżej przytoczonych dostępnych danych jasno wynika, że większość osób niepełnosprawnych z terenu powiatu zamieszkuje na obszarach wiejskich, a co za tym idzie, boryka się na co dzień z problemami dostępności do pracy, informacji, dóbr kultury, a także z barierami architektonicznymi i komunikacyjnymi oraz z barierą w mentalności społecznej.

Na dzień dzisiejszy dysponujemy głównie danymi **Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Kolbuszowej**.

Do kompetencji Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności należy wydawanie orzeczeń o niepełnosprawności osobom, które nie ukończyły 16-tego roku życia, orzeczeń o stopniu niepełnosprawności osobom, które ukończyły 16 lat dla celów pozarentowych, wydawanie orzeczeń o wskazaniach do ulg i uprawnień przysługujących osobom niepełnosprawnym stosownie do naruszonej sprawności organizmu i ograniczeń funkcjonalnych uzasadniających korzystanie z nich oraz wydawanie legitymacji dla osoby niepełnosprawnej.

W 2014r. do Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Kolbuszowej wpłynęło 1 888 wniosków o ustalenie stopnia niepełnosprawności. Z tego 194 dotyczyło osób poniżej 16 roku życia, a 1 694 wniosków osób powyżej 16 roku życia. Wydano łącznie 1 842 orzeczeń o stopniu niepełnosprawności. Z tego 197 dotyczyło dzieci, z których 166 zaliczono do osób niepełnosprawnych, a 31 nie zaliczono do osób niepełnosprawnych. 1 616 przyznanych orzeczeń dotyczyło osób powyżej 16 roku życia (do znacznego stopnia niepełnosprawności zaliczono 459 osób, do umiarkowanego – 757 osób, do lekkiego stopnia niepełnosprawności – 400 osób, 29 osób nie zaliczono do żadnego stopnia niepełnosprawności lub odmówiono wydania orzeczenia ze względu na posiadanie aktualnego orzeczenia). Po raz pierwszy wydano orzeczenie o niepełnosprawności 556 osobom.

Z porównań i statystyk prowadzonych przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności wynika, że pomimo iż z roku na rok liczba pierwszorazowo wydanych orzeczeń ewidentnie maleje (2011r. – 906; 2012r. – 850; 2013r. – 618; 2014r. – 556), to jednak liczba osób niepełnosprawnych w powiecie, posiadających orzeczenie wydane przez Powiatowy Zespół systematycznie wzrasta.

Według stanu na dzień 31.12.2013r. w **Powiatowym Urzędzie Pracy w Kolbuszowej** zarejestrowanych było ogółem 149 osób niepełnosprawnych, w tym 68 kobiet. Z tej ogólnej liczby 30 osób pobierało zasiłek dla bezrobotnych, a 136 osób poprzednio pracowało. Większość zarejestrowanych (131 osoby) zamieszkuje na wsi, a 41 z nich posiada gospodarstwo rolne.

Jeżeli chodzi o strukturę zarejestrowanych osób niepełnosprawnych według poszczególnych kryteriów na dzień 31.12.2013 r. przedstawiała się ona następująco:

Struktura niepełnosprawnych wg wykształcenia.

Wykształcenie	Wyższe	Policealne i średnie zaw.	Srednie ogólnokształcące	Zasadnicze zawodowe	Gimnazjalne	Podstawowe i podstawowe nieukończone
Niepełnosprawni bezrobotni	10	27	11	69	1	31
Niepełnosprawni poszukujący pracy	5	8	2	6	1	7

Niepełnosprawni bezrobotni i poszukujący pracy wg stopnia niepełnosprawności.

Stopień niepełnosprawności	Znaczny	Umiarkowany	Lekki
Niepełnosprawni Bezrobotni	4	59	86
Niepełnosprawni poszukujący pracy	8	13	8

Niepełnosprawni bezrobotni i poszukujący pracy wg rodzaju niepełnosprawności

Rodzaj niepełnosprawności	Niepełnosprawni bezrobotni	Niepełnosprawni Poszukujący Pracy
Upośledzenie umysłowe	0	0
Choroby psychiczne	9	5
Zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu	8	1
Całościowe zaburzenia rozwojowe	0	0
Choroby narządu wzroku	6	8
Upośledzenia narządu ruchu	63	6
Epilepsja	7	0
Choroby układu oddechowego i układu krążenia	11	2
Choroby układu pokarmowego	1	0
Choroby układu moczowo-płciowego	3	0
Choroby neurologiczne	19	3
Inne	16	1
Nieustalony	6	3
Ogółem	149	29

W grupie 1252 ofert pracy przyjętych do realizacji w 2013r. znalazło się 59 wolnych miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych. Dla porównania w 2012r. tut. Urząd przyjął do realizacji 86 ofert pracy dla osób niepełnosprawnych. Wynika z tego, że zmalało zainteresowanie pracodawców zatrudnieniem tej kategorii osób bezrobotnych i poszukujących pracy.

Powiatowy Urząd Pracy w 2013 r. zrealizował staże dla 7 osób niepełnosprawnych, natomiast 4 osoby niepełnosprawne ukończyły szkolenia.

W 2013r. PUP w Kolbuszowej zawarł 1 umowę z pracodawcą działającym na terenie powiatu na utworzenie 1 stanowiska pracy – pracownik gospodarczy dla skierowanej osoby niepełnosprawnej. Osoba skierowana pochodzi z Gminy Majdan Królewski, posiada umiarkowany stopień niepełnosprawności i jest po 50 roku życia (mężczyzna).

Tutejszy Urząd w 2013 roku wydatkował ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych na tworzenie nowych miejsc pracy kwotę 21.000,00 zł.

Rada Powiatu w Kolbuszowej Uchwałą Nr XXVI/168/2013 z dnia 28 lutego 2013r. przeznaczyła środki Państwowego Funduszu Rehabilitacyjnego Osób Niepełnosprawnych w wysokości **45.000,00 zł** na zwrot wydatków na instrumenty oraz usługi rynku pracy na rzecz osób niepełnosprawnych poszukujących pracy i niepozostających w zatrudnieniu, w tym:

- stypendia stażowe - 24.000,00 zł
- refundację kosztów wyposażenia 1 stanowiska pracy - 21.000,00 zł

Uchwałą Rady Powiatu w Kolbuszowej Nr XXVIII/174/2013 z dnia 25 kwietnia 2013r. zwiększono kwotę przyznanych środków w ramach stypendiów stażowych o 2.300,00 zł. Dnia 31 października 2013r. Uchwałą Nr XXXIV/204/2013 zmniejszono otrzymane środki na stypendia stażowe o kwotę 13,52 zł.

Ogółem przyznane środki Państwowego Funduszu Rehabilitacyjnego Osób Niepełnosprawnych w 2013r. wyniosły **47.286,48 zł**.

Powiatowy Urząd Pracy w Kolbuszowej w ramach w/w środków wydatkował kwotę **47.286,48 zł**, z czego na:

- stypendia stażowe - **26.286,48 zł**
- w tym wypłata stypendium stażowego - 20.478,70 zł
- w tym składki ZUS - 5.807,78 zł
- refundacja kosztów wyposażenia 1 stanowiska pracy - **21.000,00 zł**

Na terenie powiatu kolbuszowskiego głównymi realizatorami „Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2011 – 2014 były: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowa Wypożyczalnia Sprzętu Rehabilitacyjnego, Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna, Powiatowy Urząd Pracy.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kolbuszowej na bieżąco realizuje zadania związane z pomocą i wsparciem osób niepełnosprawnych, polegające między innymi na dofinansowaniu do likwidacji barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się, dofinansowaniu sprzętu rehabilitacyjnego, przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych, udziału osób niepełnosprawnych w turnusach rehabilitacyjnych oraz bieżącej

pracy socjalnej i poradnictwa prawnego na rzecz osób niepełnosprawnych. W 2014r. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie udzieliło następującej pomocy osobom niepełnosprawnym z terenu powiatu kolbuszowskiego:

Na przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze wpłynęło 1 070 wniosków na kwotę 420 763,08 zł. Rozpatrzono pozytywnie 1 020 wnioski na kwotę 299 126,00 zł 50 wniosków na łączną kwotę 8 989,00 zł, nie zostało rozpatrzonych z powodu braku środków.

Przyznano: 101 aparatów słuchowych, 9 balkoników, 1 gorset ortopedyczny, 6 par obuwia ortopedycznego, 28 materacy przeciwoleżynowych, 5 kul inwalidzkich, 2 pionizatory, 9 protez, 6 wózków inwalidzkich, pozostałe to: pielucho majtki, worki i cewniki.

Na sprzęt rehabilitacyjny wpłynęło 17 wniosków na łączną kwotę 23 539,00 zł Zawarto 15 umów i wypłacono w sumie 17 380,00 zł

Przyznano: 11 łóżek rehabilitacyjnych, 2 rowery trójkołowe, bieżnię elektryczną oraz lampę biopton.

Na likwidacje barier architektonicznych wpłynęło 27 wniosków na łączną kwotę 253 535,00 zł. Zawarto 13 umów i wypłacono w sumie 70 800,00 zł.

11 zrealizowanych wniosków dotyczyło przystosowania łazienki dla potrzeb osoby niepełnosprawnej, zaś 2 wnioski podjazdu do budynku. Nie rozpatrzono pozytywnie 14 wniosków, 11 z powodu braku środków, 2 osoby zrezygnowały, a jeden wniosek nie spełniał warunków dofinansowania.

Na likwidacje barier w komunikowaniu się wpłynął 1 wniosek na dofinansowanie do komputera. Został rozpatrzony pozytywnie i wypłacono dofinansowanie w kwocie 1 200,00zł.

Na likwidacje barier technicznych także wpłynął 1 wniosek. Przyznano dofinansowanie w wysokości 3 032,00 zł na podnośnik transportowy.

Ponadto Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kolbuszowej na bieżąco udzielało porad i informacji osobom niepełnosprawnym oraz współpracowało z innymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi pracującymi na rzecz osób niepełnosprawnych.

Powiatowa Wypożyczalnia Sprzętu Rehabilitacyjnego w powiecie kolbuszowskim powstała w ramach programu „Ograniczanie Skutków Niepełnosprawności”, na podstawie porozumienia z dnia 20 maja 2005r. W okresie od 1 czerwca 2005r. do 31 grudnia 2009r. była współfinansowana ze środków PFRON w stosunku: 80% PFRON 20% powiat kolbuszowski.

Wypożyczalnia świadczy swoje usługi na rzecz osób niepełnosprawnych, które posiadają orzeczenie o niepełnosprawności, których konieczność korzystania ze sprzętu rehabilitacyjnego potwierdził lekarz prowadzący.

Powiatowa wypożyczalnia realizuje swój cel poprzez: **nieodpłatne** udostępnianie beneficjentom z terenu powiatu kolbuszowskiego sprzętu rehabilitacyjnego i urządzeń pomocniczych, właściwy dobór i dopasowanie udostępnianych przedmiotów stosownie do potrzeb oraz konserwacja, naprawy, serwis udostępnianych urządzeń pomocniczych i sprzętu rehabilitacyjnego a także dowóz sprzętu do miejsca zamieszkania osoby potrzebującej.

Od 1 stycznia 2010 r. działalność Wypożyczalni jest w całości finansowana przez Powiat kolbuszowski, a od roku 2011 działa ona w strukturach Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kolbuszowej. Zakres działań Powiatowej Wypożyczalni Sprzętu Rehabilitacyjnego w 2013 r. i 2014r. przedstawiono w tabelach poniżej.

Liczba złożonych wniosków o użyczenie sprzętu rehabilitacyjnego w roku 2013			333
Liczba wniosków bez orzeczeń o niepełnosprawności			17
W tym			
dorośli	dzieci		
15	2		
Liczba wniosków z orzeczoną niepełnosprawnością			316
W tym dzieci		11	
W tym dorośli		305	
Znacznym	Umiarkowanym	Lekkim	
203	87	15	

Liczba osób korzystających z Powiatowej Wypożyczalni Sprzętu Rehabilitacyjnego w roku 2013 w tym:			271
Dorośli			260
Dzieci			11
Dorośli z orzeczoną niepełnosprawnością			246
Lekka	Umiarkowana	Znaczna	
12	73	161	
Dzieci z orzeczeniem do 16 roku życia		7	9
Dzieci z orzecznym stopniem niepełnosprawności			
Lekkim	Umiarkowanym	Znacznym	
0	1	1	
Liczba osób bez orzeczenia			16
W tym dzieci		2	
W tym dorośli		14	

Za pośrednictwem Wypożyczalni udostępniono sprzęt rehabilitacyjny w ilości sztuk w roku 2013 w tym:	463
• Rower rehabilitacyjny,	73
• Balkoniki i podpórki,	60
• Łóżka rehabilitacyjne,	42
• Wózek inwalidzki,	40
• Kule i laski,	18
• Trener eliptyczny – Orbitrek,	33
• Fotele do masażu, materace do masażu i maty masujące ,	26
• Bieżnie do ćwiczeń	22
• Balsan Futura – urządzenie do kąpieli perełkowej i ozonoterapii	12
• Lampy do naświetleń (Bioptron, Sollux, lampy do masażu z podczerwienią),	25

• Podnośniki i Pionizatory	6

W/g stanu na dzień 31.12.2013r. w Wypożyczalni dostępnych było **106 rodzajów sprzętu rehabilitacyjnego, w łącznej ilości 588 szt.**

Liczba złożonych wniosków o użyczenie sprzętu rehabilitacyjnego w roku 2014			296
Liczba wniosków bez orzeczeń o niepełnosprawności			22
W tym			
dorośli	dzieci		
16	6		
Liczba wniosków z orzeczoną niepełnosprawnością			274
W tym dzieci		14	
W tym dorośli		260	
Znacznym	Umiarkowanym	Lekkim	
176	69	15	

Liczba osób korzystających z Powiatowej Wypożyczalni Sprzętu Rehabilitacyjnego w roku 2014 w tym:			241
Dorośli			222
Dzieci			19
Dorośli z orzeczoną niepełnosprawnością			208
Lekka	Umiarkowana	Znaczna	
12	61	135	
Dzieci z orzeczeniem do 16 roku życia		12	13
Dzieci z orzecznym stopniem niepełnosprawności			
Lekkim	Umiarkowanym	Znacznym	
0	0	1	
Liczba osób bez orzeczenia			20
W tym dzieci		6	
W tym dorośli		14	

Za pośrednictwem Wypożyczalni udostępniono sprzęt rehabilitacyjny w ilości sztuk w roku 2014, w tym:	436
• Rower rehabilitacyjny,	80
• Balkoniki i podpórki,	39
• Łóżka rehabilitacyjne,	43
• Wózek inwalidzki,	32
• Kule i laski,	24
• Trener eliptyczny – Orbitrek,	29

• Fotele do masażu, materace do masażu i maty masujące ,	33
• Bieżnie do ćwiczeń	26
• Balsan Futura – urządzenie do kąpieli perełkowej i ozonoterapii	10
• Lampy do naświetleń (Bioptron, Sollux, lampy do masażu z podczerwienią),	22
• Podnośniki i Pionizatory	4

W/g stanu na dzień 31.12.2014r. w Wypożyczalni dostępnych jest **106 rodzajów sprzętu rehabilitacyjnego, w łącznej ilości 572 szt.**

Wypożyczalnia zapewnia dostęp do specjalistycznego sprzętu rehabilitacyjnego i umożliwia rehabilitację w domu osoby niepełnosprawnej poprzez usługę dowozu sprzętu.

Z powyższych zestawień wynika, że Wypożyczalnia cieszy się dużym powodzeniem i ma znaczący udział w procesie rehabilitacji osób niepełnosprawnych z terenu powiatu. Konieczne jest jednak dofinansowanie działalności Wypożyczalni w celu utrzymania jej usług na dotychczasowym poziomie.

Powiat Kolbuszowski od roku 2012 realizuje **Pilotażowy program „Aktywny samorząd”**. Celem głównym programu jest wyeliminowanie lub zmniejszenie barier ograniczających uczestnictwo beneficjentów programu w życiu społecznym, zawodowym i w dostępie do edukacji. Bezpośrednim realizatorem Programu jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie.

STRUKTURA PROGRAMU

I. Moduł I – likwidacja barier utrudniających aktywizację społeczną i zawodową:

1. **Obszar A** – likwidacja bariery transportowej:
 - Zadanie 1 - pomoc w zakupie i montażu oprzyrządowania do posiadanego samochodu,
 - Zadanie 2 – pomoc w uzyskaniu prawa jazdy kategorii B,
2. **Obszar B** – likwidacja barier w dostępie do uczestniczenia w społeczeństwie informacyjnym:
 - Zadanie 1 – pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania,
 - Zadanie 2 – dofinansowanie szkoleń w zakresie obsługi nabytego w ramach programu sprzętu elektronicznego i oprogramowania,
3. **Obszar C** – likwidacja barier w poruszaniu się:
 - Zadanie 1 - pomoc w zakupie wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym,
 - Zadanie 2 – pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym,
 - Zadanie 3 – pomoc w zakupie protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne,
 - Zadanie 4 – pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanej protezy kończyny,
4. **Obszar D** – pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej.

II. Moduł II – pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym.

Poniższe tabele przedstawiają realizację programu i kwoty dofinansowania w latach 2013 - 2014.

L.p.	MODUL PROGRAMU	Obszar Zadanie	Środki finansowe PFRON przekazane na realizację programu w 2013r.	Realizacja programu w roku 2013								
				Liczba wniosków ogółem (narastająco)					Kwoty dofinansowania łącznie narastająco (w zł)			
				złożonych w danym roku	zweryfikowanych negatywnie pod względem formalnym	przeznaczonych do dofinansowania (zweryfikowanych pozytywnie)	rozpatrzonych pozytywnie (zawarte umowy)	zrealizowanych (wyplata środków PFRON)	we wnioskach złożonych (kwota wnioskowana)	we wnioskach przeznaczonych do dofinansowania (zweryfikowanych pozytywnie)	w zawartych umowach	we wnioskach zrealizowanych wysokość środków wypłaconych
1	I	A-1	83 977,85	2	0	2	2	2	5 075,00	4 709,00	4 709,00	4 709,00
2		A-2		2	0	2	2	2	2 827,50	2 806,00	2 806,00	2 806,00
3		B-1		21	4	17	14	14	110 374,16	69 817,00	57 560,00	57 554,00
4		B-2		3	1	2	1	1	4 190,00	2 190,00	2 000,00	2 000,00
5		C-1		4	1	2	2	2	40 120,00	9 880,00	9 880,00	9 880,00
6		C-2		2	0	2	2	2	4 500,00	4 000,00	4 000,00	4 000,00
7		C-3		0	0	0	0	0	0,00	0,00	0,00	0,00
8		C-4		0	0	0	0	0	0,00	0,00	0,00	0,00
9		D		3	0	3	3	3	2 482,00	2 262,00	2 262,00	2 020,00
10	II	x	66 223,68	45	2	43	42	42	99 359,00	63 675,00	63 125,00	63 125,00
Razem Moduł I i II			150 201,53	82	8	73	68	68	268 927,66	159 339,00	146 342,00	146 094,00

L.p.	MODUL PROGRAMU	Obszar Zadanie	Środki finansowe PFRON przekazane na realizację programu w 2014r.	Realizacja programu w roku 2014								
				Liczba wniosków ogółem (narastająco)					Kwoty dofinansowania łącznie narastająco (w zł)			
				złożonych w danym roku	zweryfikowanych negatywnie pod względem formalnym	przeznaczonych do dofinansowania (zweryfikowanych pozytywnie)	rozpatrzonych pozytywnie (zawarte umowy)	zrealizowanych (wyplata środków PFRON)	we wnioskach złożonych (kwota wnioskowana)	we wnioskach przeznaczonych do dofinansowania (zweryfikowanych pozytywnie)	w zawartych umowach	we wnioskach zrealizowanych wysokość środków wypłaconych
1	I	A-1	70 987,00	0	0	0	0	0	0,00	0,00	0,00	0,00
2		A-2		4	0	4	4	3	5 257,00	4 789,00	4 789,00	3 176,00
3		B-1		5	0	5	5	5	20 119,00	19 508,00	19 508,00	19 143,00
4		B-2		1	0	1	1	1	2 000,00	2 000,00	2 000,00	2 000,00
5		C-1		3	0	3	3	3	43 050,00	37 465,00	37 465,00	35 350,00
6		C-2		2	0	2	2	2	3 000,00	3 000,00	3 000,00	1 220,00
7		C-3		0	0	0	0	0	0,00	0,00	0,00	0,00
8		C-4		0	0	0	0	0	0,00	0,00	0,00	0,00
9		D		4	0	4	4	4	5 219,00	4 925,00	4 925,00	3 588,00
10	II	x	101 546,71	49	5	44	44	44	129 246,00	100 281,00	100 281,00	100 281,00

Razem Moduł I i II	172 533,71	68	5	63	63	62	207 891,00	171 968,00	171 968,00	164 758,00

Na podstawie przedstawionych tabel można zaobserwować, że program „Aktywny Samorząd” cieszy się dużym zainteresowaniem wśród osób niepełnosprawnych. W ramach realizowanego programu w roku 2013 w Powiecie Kolbuszowskim zostały złożone 82 wnioski a w 2014 roku 68 wniosków. Na pozór może się wydawać, że jest to tendencja malejąca, ale trzeba pamiętać, że z większości programów osoba niepełnosprawna może korzystać raz na trzy lata.

Wnioski w latach poprzednich składane były przez osoby niepełnosprawne głównie z trenów wiejskich z dysfunkcją narządu ruchu, narządu wzroku, oraz chorobami neurologicznymi, występowały również wnioski od osób z więcej niż jedną dysfunkcją. Największym zainteresowaniem cieszył się Moduł II tj. pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym. W roku 2013 zostało złożonych 45 wniosków a w roku 2014 - 49 wniosków.

Wydatki w ramach programy „Aktywny Samorząd” są dzielone na dwa moduły. W ramach modułu I wydatki są podzielone na inwestycyjne i bieżące. W ramach wydatku bieżącego była możliwość dofinansowania osobom niepełnosprawnym następujących form wsparcia:

- dofinansowanie lub refundacja kosztów uzyskania prawa jazdy kategorii B, w szczególności:
 - kursu i egzaminów na prawo jazdy kategorii B,
 oraz w przypadku kursu poza miejscowością zamieszkania:
 - zakwaterowania, wyżywienia w okresie trwania kursu,
 - dojazdu (przyjazd na kurs i powrót z kursu),
- szkoleń w zakresie obsługi nabytego w ramach programu sprzętu elektronicznego i oprogramowania,
- dofinansowanie lub refundacja kosztów opieki nad osobą zależną (opłata za pobyt dziecka w żłobku lub przedszkolu albo inny koszt zapewnienia opieki nad dzieckiem).

W ramach wydatku inwestycyjnego możliwe było:

- dofinansowanie zakupu i montażu oprzyrządowania do posiadanego samochodu,
- zakup sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania,
- dofinansowanie zakupu wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym,
- dofinansowanie lub refundacja kosztów utrzymania sprawności technicznej posiadanego wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym,
- dofinansowanie zakupu protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne.
- dofinansowanie lub refundacja kosztów utrzymania sprawności technicznej posiadanej protezy kończyny,

W obrębie modułu II możliwe było dofinansowanie lub refundacja kosztów uzyskania wykształcenia na poziomie wyższym:

- opłata za naukę (czesne),
- dodatek na pokrycie kosztów kształcenia (nie podlega rozliczeniu),
- dodatek na uiszczenie opłaty za przeprowadzenie przewodu doktorskiego – w przypadku osób, które mają wszczęty przewód doktorski, a nie są uczestnikami studiów doktoranckich.

Program „Aktywny Samorząd” realizowany jest zgodnie z wytycznymi przekazanymi przez Zarząd PFRON. W każdym roku ogłaszane są nowe *kierunki działań oraz warunki*

brzegowe obowiązujące realizatorów pilotażowego programu „Aktywny samorząd”, a PFRON zastrzega sobie prawo modyfikacji zasad programu.

W latach 2011 – 2014 Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie realizowało w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego Program Operacyjny Kapitał Ludzki projekt pt: „Program aktywizacji społecznej w powiecie kolbuszowskim”. Uczestnikami projektu były między innymi osoby niepełnosprawne z terenu powiatu. Do dnia 31 grudnia 2014r. z uczestnictwa w projekcie skorzystały 53 osoby niepełnosprawne, w tym 26 kobiet i 27 mężczyzn. Osoby te uczestniczyły w treningach kompetencji i umiejętności społecznych, w kursach zawodowych, korzystały z doradztwa zawodowego oraz uczestniczyły w bezpłatnych turnusach rehabilitacyjnych. Do kilku osób skierowano pracę metodą Konferencji Grupy Rodzinnej.

Dzieci i młodzież niepełnosprawna z terenu powiatu kolbuszowskiego realizują obowiązek szkolny w szkołach macierzystych lub szkołach z oddziałami specjalnymi. Na terenie powiatu działa Szkoła Podstawowa Specjalna w Kolbuszowej Dolnej oraz Gimnazjum nr 1 w Kolbuszowej, które przyjmują dzieci z umiarkowanym i znacznym upośledzeniem.

Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Kolbuszowej była jednym z realizatorów „Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2011 – 2014.” Rejon działania Poradni obejmuje wszystkie 6 gmin powiatu kolbuszowskiego, sprawuje opiekę nad dziećmi i młodzieżą w wieku od 0-19 roku życia. Poradnia ma pod opieką 93 placówki oświatowe; przedszkola, szkoły, świetlice itp. (w tym szkoła podstawowa specjalna i gimnazjum). Poradnia udziela pomocy dzieciom (od urodzenia) i młodzieży (do ukończenia edukacji) oraz ich rodzicom, opiekunom, nauczycielom i wychowawcom.

W ramach swojej działalności, w roku szkolnym 2013/2014 Poradnia przebadła w sumie 1716 dzieci.

Poradnia na bieżąco realizuje zadania zawarte w Programie tj.

- orzekanie o potrzebie kształcenia specjalnego dzieci i młodzieży z zaburzeniami i odchyleniami rozwojowymi,
- orzekanie o potrzebie indywidualnego nauczania dzieci i młodzieży, których stan zdrowia uniemożliwia lub znacznie utrudnia uczęszczanie do szkoły,
- profilaktyka uzależnień i innych problemów dzieci i młodzieży,
- udzielanie pomocy psychologiczno – pedagogicznej dzieciom i młodzieży z grup ryzyka,
- terapia zaburzeń rozwojowych i zachowań dysfunkcyjnych.

Ponadto rozszerzyła swoją działalność o wczesne wspomaganie. Działalność Poradni przedstawiono w tabelach poniżej.

Działalność diagnostyczna poradni

Liczba badań	Ogółem	dzieci w wieku do 3. roku życia	Dzieci w wieku Przedszkolnym	uczniowie szkół podstawowych	uczniowie gimnazjum	uczniowie szkół ponadgim.	młodzież nie ucząca się niepracująca
	1	2	3	4	5	6	7
Psychologicznych	843	16	202	441	138	45	1
Pedagogicznych	896	10	294	432	128	32	0
Logopedycznych	150	8	58	70	10	4	0
Lekarskich	167	3	32	81	34	17	0
Związ.z wyb. kierun kształc. i zawodu	546	0	0	0	321	225	0

Formy pomocy udzielonej dzieciom i młodzieży

A. Formy pomocy pośredniej		Ogółem	dzieci do 3. roku życia	dzieci w wieku przed-szkolnym	uczniowie szkół podstaw.	uczniowie gimnazjum	ucz. szkół ponadgim.	młodzież nie ucząca się i nie pracująca
		1	2	3	4	5	6	7
Orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego uczniów	niesłyszących i słabosłyszących	3		2	1			
	miewidomych i słabowidzących	3		1	1		1	
	z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim	62		4	36		4	
	z upośledzeniem umysł. w st. umiarkowanym lub znacznym	29		2	13		1	
	z niepełnosprawnościami sprzężonymi	14	1		8			
	zagrożonych niedostosowaniem społecznym	1			1			
	niedostosowanych społecznie							
	o potrzebie zajęć rewalidacyjno-wychowawczych	3			3			
	o potrzebie indywidualnego nauczania	17			8		7	
	odmowne							
	uchylające							
	w wyniku odwołania do kuratora oświaty							
	o potrzebie indywidualnego obowiązkowego rocznego przygotow.przedszkolnego							
	o braku potrzeby kształcenia specjalnego	3			1		2	
	o braku potrzeby indywidualnego obowiązkowego rocznego przygotow.przedszkolnego							
	o braku potrzeby indywidualnego nauczania	2			1		1	
	o braku potrzeby zajęć rewalidacyjno-wychowawcz							
	z niepełnosprawnością ruchową, w tym afazją	11		7	3	1		
	z autyzmem, w tym zespołem Aspergera	10			5			
zagrożonych uzależnieniem								
Opinie w sprawie	wczesnego wspomagania rozwoju dziecka	8	3	5				
	wcześniejszego przyjęcia dziecka do szkoły podstaw							
	odroczenia rozpoczęcia spełniania obowiązku szkol	150		150				
	zwolnienia z nauki drugiego języka obcego	1				1		
	objęcia ucznia nauką w klasie terapeutycznej							
	dostosowania wymagań edukacyjnych wynikających z programu nauczania do ind.potrzeb edukac.ucznia	132			78	47	7	
	udzielenia zezwolenia na indywidualny program lub tok nauki	7			4	3		
	przyjęcia ucznia gimnazjum do oddziału przysposob do pracy	2				2		
	pierwszeństwa w przyjęciu ucznia z problemami zdrowotnymi do szkoły ponadgimnazjalnej							
	Zezwolenia na zatrudnienie młodocianego w celu przyuczenia do wykonyw. określ.pracy lub nauki zawodu							
	ograniczonych możliwości wyboru kier. kształcenia							
	braku przeciwwskazań do wykonyw.przez dziecko lub innych zajęć zarobkowych							
	objęcia dziecka pomocą psych-ped w przedszkolu	6		6				
	objęcia dziecka pomocą psych-ped w szkole lub placówce	62			47	1	3	
	inne opinie o przebadanych	91	1	27	52	1	1	
o specyficznych trudnościach w uczeniu się	75			70	5			

o której mowa w art.16 ust.10 pkt 2 lit.a U							

Pracownicy realizowali na terenie poradni wiele programów autorskich, którymi ogółem objęto 86 dzieci:

- Program logopedyczny „Chcę pięknie mówić” dla dzieci 6-letnich – 11 osób,
- Program ogólnorozwojowy dla dzieci 2-4 letnich „Mali zdobywcy sukcesów” – 8 osób oraz grupa wsparcia dla rodziców,
- Program socjoterapeutyczny „Rosnę w górę” dla dzieci nadpobudliwych w wieku 5-6 lat
 - – 9 osób oraz szkolenie dla rodziców,
- Program „Trening pamięci – sprawne półkule” dla uczniów klas V i VI – 11 osób
- Program dla dzieci z autyzmem - 4 osoby
- Program dla nieśmiałych 4-5 latków „Poznaję świat” – 11 osoby ,
- Program dla dzieci zdolnych „Sówki mądre główki” z klas III szkół podstawowych – 11 osób,
- Program socjoterapeutyczny „Uczę się panować nad sobą” 17 uczniów klas I-III szkoły podstawowej,
- Program „Z grafią za pan brat” dla uczniów I-II klas szkoły podstawowych – 4 osoby.

Programy realizowane na terenie szkół: „Stres pod kontrolą”, „Program Edukacji Antynikotynowej”, „Weroniki Sherborn”, „Nie chcę, nie muszę”, „Jak dbać o zdrowie?”, „Metody skutecznego uczenia się”, „Moje zainteresowania i zdolności”, „Profilaktyka zachowań ryzykownych”, „Integracja grupy”.

Współpraca ze środowiskiem:

- z przedszkolami i szkołami znajdującymi się na terenie powiatu kolbuszowskiego,
- z uczelniami wyższymi (np. UR, UJ, UMCS, KUL...), w zakresie realizacji praktyk studenckich,
- z innymi poradniami psychologiczno-pedagogicznymi z tereny województwa podkarpackiego,
- z organami prowadzącymi przedszkola i szkoły różnego typu,
- z Kuratorium Oświaty w Rzeszowie,
- z PCEN w Rzeszowie,
- z Fundacją „Serce” w Kolbuszowej,
- z PCPR w Kolbuszowej, Komendą Powiatową Policji w Kolbuszowej, ośrodkami pomocy społecznej i asystentami rodzin, z Stacją Sanitarno-Epidemiologiczną w Kolbuszowej, Świetlicą Profilaktyczno- Wychowawczą w Kolbuszowej, Placówką Opiekuńczo-Wychowawczą „Nasz Dom” w Widelce,
- Gminnymi Komisjami Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i zespołami interdyscyplinarnymi,
- Powiatowym Zespołem do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności, w Kolbuszowej
- Prokuraturą, sądem i kuratorami sądowymi,
- Placówkami służby zdrowia,
- Z Ośrodkiem Rozwoju Edukacji w Warszawie,
- z mediami.

Organizacja i uczestnictwo w akcjach środowiskowych:

- „Dzień Drzwi Otwartych Poradni”
- „Ogólnopolska Noc Profilaktyki”
- „Olimpiada wiedzy o HIV i AIDS”
- Grupa wsparcia pedagogów szkolnych i pracowników PPP,
- „Szlachetna Paczka”

Inne zadania:

Realizacja projektu POKL „WSPÓŁPRACA-DOSKONALENIE-SAMOKSZTAŁCENIE. Kompleksowy program wspomagania rozwoju szkół i przedszkoli w powiecie kolbuszowskim”, którego projektodawcą jest Powiat Kolbuszowski/Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Kolbuszowej. Instytucją Pośredniczącą II Stopnia Ośrodek Rozwoju Edukacji w Warszawie. Czas realizacji 01 września 2013r – 30 czerwca 2015r. Budżet ogólny wynosi 555 863,55 zł (bez wkładu własnego).

Na terenie powiatu kolbuszowskiego funkcjonują **Warsztaty Terapii Zajęciowej**. Zostały one utworzone 23 grudnia 2004r. na podstawie umowy nr 1/2004 z dnia 9 listopada 2004r. Powstanie WTZ w Kolbuszowej współfinansowane zostało ze środków PFRON, powiatu kolbuszowskiego oraz Caritas Diecezji Rzeszowskiej. Organem prowadzącym jest Caritas Diecezji Rzeszowskiej. WTZ działa na podstawie ustawy z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. Nr 127, poz. 721 z późn. zm.) oraz na podstawie Rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 marca 2004r. w sprawie warsztatów terapii zajęciowej (Dz. U. 63 poz. 587).

Uczestnikami Warsztatów są osoby niepełnosprawne, które dostały wskazania do terapii zajęciowej w orzeczeniu o stopniu niepełnosprawności wydanym przez właściwy organ. Z warsztatów korzysta obecnie 40 osób niepełnosprawnych z terenu Powiatu Kolbuszowskiego. Głównym celem warsztatów jest rehabilitacja zawodowa i społeczna osób niepełnosprawnych. Zajęcia odbywają się codziennie w godzinach od 7.30 do 15.30 na ośmiu pracowniach terapii zajęciowej i są to: pracownia gospodarstwa domowego, artystyczno – malarska, gobelinu i haftu, komputerowo – poligraficzna, wikliniarsko – ogrodnicza, prac ręcznych stolarska, rękodzieła artystycznego oraz reedukacyjna. Zwiększenie liczby uczestników (w 2011r. o 5 osób i w 2013r. o kolejne 5 osób) możliwe było dzięki rozbudowie budynku. Większość uczestników posiada znaczny stopień niepełnosprawności, pozostali umiarkowany. Pośród uczestników warsztatu są osoby z obniżeniem sprawności intelektualnej lub upośledzeniem umysłowym. Około 1/3 uczestników to osoby ze schorzeniami narządów ruchu.

W gminach: Kolbuszowa, Raniżów i Dzikowiec funkcjonują **Środowiskowe Domy Samopomocy**, które również zapewniają dzienną (od poniedziałku do piątku) opiekę osobom niepełnosprawnym. Dwa z nich (w Woli Raniżowskiej oraz w Spiach) powstały w wyniku realizacji założeń Powiatowego Programu działań na rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2011 – 2014.

ŚDS-y przeznaczone są dla osób dorosłych. Uczestnikami domu mogą być osoby, które zostały skierowane do ŚDS na podstawie decyzji administracyjnej wydawanej przez Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej. Przyjęcie odbywa się za zgodą uczestnika, w oparciu o właściwą dokumentację:

- wniosek osoby zainteresowanej lub jego opiekuna prawnego,
- wywiad środowiskowy,

- zaświadczenie lekarskie, wydane przez lekarza psychiatrę lub lekarza neurologa o występujących zaburzeniach psychicznych,
- zaświadczenie lekarza rodzinnego o stanie zdrowia i o braku przeciwwskazań do uczestnictwa w zajęciach domu wraz z informacją o sprawności w zakresie lokomocji osób niepełnosprawnych fizycznie.

Zakres i poziom świadczonych form pomocy w placówkach dostosowany jest do możliwości psychofizycznych uczestników, zajęcia prowadzone są indywidualnie i grupowo. Placówki zatrudniają kadrę specjalistów, głównie z wykształceniem wyższym, nadal podwyższającą swoje umiejętności zawodowe i wyróżniającą się szczególnymi predyspozycjami do pracy z osobami niepełnosprawnymi.

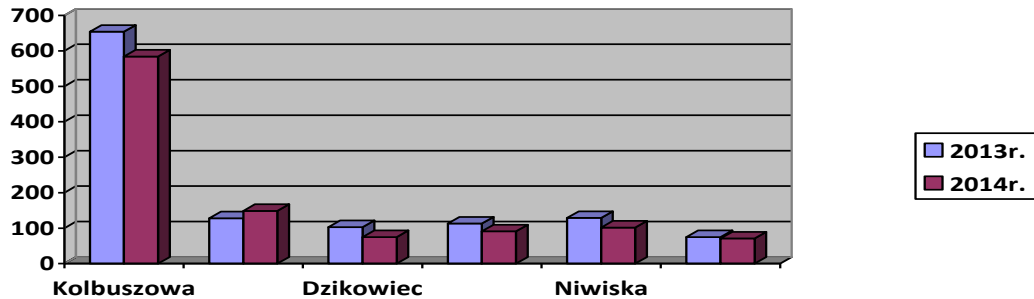
Ponadto pracę z rodzinami osób niepełnosprawnych podejmują także poszczególne **ośrodki pomocy społecznej** z terenu powiatu.

Z danych uzyskanych z poszczególnych Ośrodków Pomocy Społecznej wynika, że osoby niepełnosprawne wspierane są poprzez:

- 1) pomoc finansową (zasiłki stałe, okresowe oraz celowe często z przeznaczeniem na zakup leków, dofinansowanie sprzętu ortopedycznego, rehabilitacji),
- 2) pomoc rzeczową (żywność, opał, odzież),
- 3) dożywianie dzieci w tym w szkołach i ośrodkach specjalnych,
- 4) gorące posiłki dowożone do miejsca zamieszkania osób niepełnosprawnych,
- 5) usługi opiekuńcze pomocy domowej,
- 6) usługi specjalistyczne dla dzieci z zaburzeniami psychicznymi,
- 7) wsparcia asystenta rodziny,
- 8) skierowania do ŚDS,
- 9) poradnictwo specjalistyczne,
- 10) praca socjalna,
- 11) skierowania do DPS,
- 12) udział osób niepełnosprawnych w programach finansowanych ze środków unijnych i ministerialnych.

Liczba osób niepełnosprawnych objętych pomocą w poszczególnych gminach powiatu kolbuszowskiego:

1. gmina Kolbuszowa:
 - w 2013r. 645 osób,
 - w 2014r. 584 osoby,
2. gmina Raniszów:
 - w 2013r. 128 osób,
 - w 2014r. 149 osób,
3. gmina Dzikowiec:
 - w 2013r. 103 osoby,
 - w 2014r. 75 osób,
4. gmina Cmolasy:
 - w 2013r. 113 osób,
 - w I półroczu 2014r. 91 osób,
5. gmina Niwiska:
 - w 2013r. 129 osób,
 - w 2014r. 102 osoby,
6. gmina Majdan Królewski:
 - w 2013r. 75 osób,
 - w 2014r. 71 osób,

Liczbę osób niepełnosprawnych objętych pomocą w poszczególnych gminach powiatu, w latach 2013 – 2014 obrazuje powyższy wykres. Największa liczba osób objętych pomocą przypada na gminę Kolbuszowa, jest to jednak wynikiem znacznie większej liczby mieszkańców w tej głównej gminie powiatu. W pozostałych gminach liczba osób niepełnosprawnych objętych pomocą jest porównywalna.

Część osób niepełnosprawnych nie posiada żadnych środków utrzymania, jedynym źródłem dochodu są świadczenia wypłacane przez ośrodki pomocy społecznej lub przez ZUS. Osobom niepełnosprawnym mającym ograniczone możliwości poruszania się lub komunikowania się z otoczeniem udzielana jest pomoc w ramach pracy socjalnej.

Powiat kolbuszowski zgodnie z założeniami „Powiatowego Programu Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych na lata 2011 – 2014.” zrealizował większość projektów w ramach „Programu wyrównywania różnic między regionami”.

W 2012 roku powiat zrealizował 2 wnioski w ramach programu:

1. „Zakup 2 samochodów do przewozu osób niepełnosprawnych”.

Celem był zakup dla powiatu kolbuszowskiego 2 samochodów przystosowanych do przewozu osób niepełnosprawnych na potrzeby Oddziału Dializoterapii i Nefrologii Samodzielnego Zespołu Opieki Zdrowotnej w Kolbuszowej.

2. „Zakup autobusu do przewozu osób niepełnosprawnych.”

Celem był zakup autobusu do przewozu osób niepełnosprawnych dla Środowiskowego Domu Samopomocy w Woli Raniżowskiej.

W 2013 roku powiat kolbuszowski wystąpił z kolejnymi wnioskami w ramach „Programu wyrównywania różnic między regionami” były to:

1. „Przewóz mieszkańców niepełnosprawnych zamieszkałych w Domu Pomocy Społecznej w Cmolasie – Likwidacja barier transportowych”.

Celem tego projektu był zakup samochodu osobowego, 9-cio miejscowego przystosowanego do przewozu osób niepełnosprawnych na wózkach inwalidzkich.

2. „Zakup samochodu do przewozu uczestników Warsztatów Terapii Zajęciowej w Kolbuszowej.”

Celem był zakup samochodu do przewozu osób niepełnosprawnych tj. uczestników Warsztatów Terapii Zajęciowej w Kolbuszowej.

3. „Dobudowa szybu windowego do istniejącego budynku Przychodni Rejonowej nr 1 w Kolbuszowej.”

Celem projektu było zwiększenie dostępności osób niepełnosprawnych do budynku Przychodni Rejonowej nr 1 w Kolbuszowej poprzez dobudowę szybu windowego.

4. „Likwidacja barier w placówkach edukacyjnych na terenie Gminy Majdan Królewski w Publicznych Szkołach Podstawowych.”

Celem tego projektu było umożliwienie osobom niepełnosprawnym, uczniom i rodzicom, poruszania się poprzez budowę pochylni i dojść do budynków w szkołach w Komorowie, Hucie Komorowskiej, Klatkach i Brzostowej Górze.

5. „Zakup samochodu do przewozu osób niepełnosprawnych.”

Celem był zakup mikrobusu do przewozu osób dla Środowiskowego Domu Samopomocy w Kolbuszowej.

W 2014 roku powiat zrealizował następujące wnioski w ramach „Programu wyrównywania różnic między regionami”:

1. „Gmina bez barier komunikacyjnych”

Celem projektu był zakup autobusu osobowego (22 + 1) przystosowanego do przewozu osób na wózkach inwalidzkich, co pozwoli gminie Niwiska na racjonalne zorganizowanie dowozu niepełnosprawnych dzieci do szkół, a także innych osób niepełnosprawnych np. na zajęcia rehabilitacyjne.

2. „Zakup autobusu 20-sto osobowego do przewozu osób niepełnosprawnych dla Zespołu Szkół Specjalnych w Kolbuszowej Dolnej.”

Projekt ten zakładał zakup autobusu 20-sto osobowego przystosowanego do przewozu osób na wózkach inwalidzkich dla uczniów Szkoły Specjalnej w Kolbuszowej Dolnej.

3. „Likwidacja barier transportowych poprzez zakup autobusu do przewozu osób niepełnosprawnych z terenu Gminy Majdan Królewski”

Celem projektu był zakup autobusu 39 osobowego przystosowanego do przewozu osób na wózkach inwalidzkich, co pozwoli gminie Majdan Królewski na racjonalne zorganizowanie dowozu niepełnosprawnych dzieci do szkół, a także innych osób niepełnosprawnych np. na zajęcia rehabilitacyjne.

4. „Zakup samochodu do przewozu uczestników Środowiskowego Domu Samopomocy w Spiach.”

Celem był zakup samochodu 9-osobowego do przewozu osób na wózkach inwalidzkich dla Środowiskowego Domu Samopomocy w Spiach.

5. „Dobudowa szybu windowego wraz z infrastrukturą techniczną do istniejącego budynku Zakładu Opiekuńczo-Leczniczego w Kolbuszowej”

Celem projektu była dobudowa szybu windowego wraz z infrastrukturą techniczną do budynku ZOL w Kolbuszowej, dzięki czemu osoby niepełnosprawne uzyskały łatwiejszy dostęp do w/w budynku.

Wszystkie w/w wnioski były konsekwencją realizacji działań na rzecz osób niepełnosprawnych, zaplanowanych w poprzednio obowiązującym programie na lata 2011 – 2014.

Na rzecz osób niepełnosprawnych w powiecie kolbuszowskim działają następujące **organizacje pozarządowe:**

- Stowarzyszenie Pomocy Osobom Niepełnosprawnym w Kolbuszowej,
- Stowarzyszenie Pomocy Osobom Niepełnosprawnym „Iskierka” w Kolbuszowej Dolnej,
- Stowarzyszenie Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych „RAZEM” w Cmolasie,
- Polski Komitet Pomocy Społecznej Zarząd Miejsko-Gminny w Kolbuszowej,
- Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Powiatu Kolbuszowskiego „NIL”.

Działania osób niepełnosprawnych wspierane są również przez takie organizacje jak PCK czy grupy charytatywne działające przy poszczególnych parafiach.

Wymienione organizacje i stowarzyszenia organizują spotkania dla osób niepełnosprawnych, grupy wspierające, wycieczki, czy wspólne zabawy. Oferują również inną pomoc w miarę potrzeb i swoich możliwości.

Analizując dane statystyczne GUS, informacje uzyskane w toku współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych oraz gminami, a także dane własne Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności i Powiatowego Urzędu Pracy można wywnioskować, że naczelnym problemem w powiecie jest znacząca liczba osób niepełnosprawnych, z których blisko 90% zamieszkuje na wsi. Ponadto status materialny większości osób niepełnosprawnych jest niski, a możliwości jego poprawy znikome ze względu na ogólnie niski poziom wykształcenia i brak zainteresowania pracodawców zatrudnianiem osób niepełnosprawnych. Poza problemami materialnymi osoby niepełnosprawne napotykać na szereg barier fizycznych i mentalnych zarówno w bliskim otoczeniu, jak i szerszym środowisku. Ich sytuacja jest zależna od wielu czynników, także od rodzaju i stopnia dysfunkcji. Za dominujące rodzaje niepełnosprawności należy uznać niepełnosprawność ruchową o podłożu ortopedycznym i neurologicznym oraz dysfunkcje narządów słuchu i wzroku.

Zauważalnymi tendencjami w zakresie sytuacji osób niepełnosprawnych są wzrost liczby osób niepełnosprawnych samotnych, lub samotnie zamieszkujących, głównie starszych, wymagających opieki instytucjonalnej, nieznaczny wzrost zainteresowania młodych osób niepełnosprawnych zdobywaniem wyższych poziomów wykształcenia w formach szkolnych lub poprzez samokształcenie, chęć nawiązywania kontaktów poprzez internet, wzrost świadomości rodziców dzieci niepełnosprawnych dotyczącej możliwości rehabilitacji i stały wzrost liczby osób korzystających z form wsparcia ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej, ale również zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny także ten specjalistyczny oraz techniczny – kompensujący deficyty i ułatwiający codzienne funkcjonowanie.

III. GŁÓWNE CELE I ZAMIERZENIA PROGRAMU NA LATA 2015 - 2018

U podstaw projektowania programu działań na rzecz osób niepełnosprawnych leży powszechne, uniwersalne uznanie, że:

- osoby niepełnosprawne mają prawo do niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia oraz korzystania na zasadzie równości z praw i obowiązków ustanowionych dla ogółu obywateli – bez względu na rodzaj, przyczynę i stopień niepełnosprawności,
- osoby niepełnosprawne mają prawo do uzyskania niezbędnych środków umożliwiających wyrównanie zmniejszonych wskutek niepełnosprawności szans w korzystaniu z przysługujących im praw.
- konieczne jest stworzenie takich lokalnych warunków oraz zagwarantowanie i udzielenie osobie niepełnosprawnej takiej indywidualnej pomocy, która umożliwi maksymalne wykorzystanie jej potencjalnych zdolności i możliwości dla osiągnięcia jak największej życiowej samodzielności i aktywności.

Założenia programu:

Celem głównym programu jest dalsze zwiększanie udziału osób niepełnosprawnych w życiu społecznym i gospodarczym powiatu kolbuszowskiego poprzez wyrównywanie ich szans w korzystaniu z praw i obowiązków, jakie przysługują pozostałym mieszkańcom. Cel ten będzie osiągnięty poprzez realizację następujących celów operacyjnych:

1. Kształtowanie i rozwijanie świadomości społecznej oraz właściwych postaw społecznych wobec osób niepełnosprawnych.
2. Zapobieganie izolacji osób niepełnosprawnych poprzez likwidację barier oraz kompensację niepełnosprawności niezbędnym sprzętem.
3. Zapewnienie dostępu do dóbr i usług umożliwiających osobom niepełnosprawnym pełne uczestnictwo w życiu społecznym, wspieranie leczenia i rehabilitacji.
4. Zapewnienie osobom niepełnosprawnym pełnego dostępu do rehabilitacji społecznej.
5. Zwiększenie aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych.

Sposób realizacji

Program będzie realizowany poprzez wykonanie przez wymienione podmioty poszczególnych zadań, które są ściśle nakierowane na osiągnięcie poszczególnych celów operacyjnych programu.

Zadania do realizacji:

Cel 1: Kształtowanie i rozwijanie świadomości społecznej oraz właściwych postaw społecznych wobec osób niepełnosprawnych.

Możliwości tkwiące w osobach niepełnosprawnych są ograniczane przez warunki, w jakich odbywa się ich społeczne funkcjonowanie. Wynika to nie tylko z generalnie niższego statusu materialnego, z występujących ograniczeń i utrudnień w społecznym funkcjonowaniu, ale także ze społecznego niezrozumienia ich potrzeb, a wręcz marginalizacji. Niepełnosprawność narusza najcenniejsze wartości człowieka: zdrowie, sprawność fizyczną, zdolność do wypełniania podstawowych zadań społecznych i stanowi przeszkodę w realizacji

własnych celów. Postrzegana jest jako stan niepożądany, niekorzystny fakt społeczny, często nieświadomie wywołujący niepokój, budzący obawę, że i nas może spotkać podobny los.

Brak kontaktów powoduje, że w ocenach kierujemy się silnie zakorzenionymi w świadomości stereotypami, mitami, niesprawdzonymi informacjami, na podstawie, których przeciętny mieszkaniec powiatu postrzega osoby niepełnosprawne przez pryzmat ograniczeń, niskich rent, miernych sukcesów życiowych i zawodowych, skali bezradności i koniecznej pomocy. Takie postrzeganie sytuuje te osoby w roli klientów różnych instytucji pomocowych i powoduje ich marginalizację.

Ograniczenia sprawności kojarzone są jako odchylenia od normy, a kontakt z osobami niepełnosprawnymi budzi poczucie bezradności i zakłopotania. Społeczne oczekiwanie idzie w kierunku dokonywania zmian w samej osobie niepełnosprawnej poprzez leczenie, rehabilitację, przystosowanie. Tymczasem problem osób niepełnosprawnych tkwi nie tylko w niepełnosprawności, ale także, a może przede wszystkim, w osobach sprawnych.

Istotna jest, zatem zmiana społecznego sposobu myślenia i postaw wobec organizacji życia osób niepełnosprawnych, gdyż właściwe otoczenie społeczne stymulując wpływa na rozwiązywanie ich problemów.

Cel 1. Kształtowanie i rozwijanie świadomości społecznej oraz właściwych postaw społecznych wobec osób niepełnosprawnych.

Zadania w ramach celu	Odpowiedzialni za realizację	Czas realizacji	Źródła finansowania
Organizowanie wystaw i prac wykonanych przez osoby niepełnosprawne	Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Stowarzyszenia działające na terenie powiatu	praca ciągła	gminy, organizacje pozarządowe
Organizowanie grup wsparcia środowiskowego oraz zespołów aktywności społecznej dla osób niepełnosprawnych,	Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej Stowarzyszenia działające na terenie gmin, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	praca ciągła	gminy, organizacje pozarządowe
Nawiązywanie bliższej współpracy z organizacjami pozarządowymi, organizacjami administracji rządowej i samorządowej oraz zainteresowanie mediów sytuacją osób niepełnosprawnych w powiecie.	Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej Stowarzyszenia działające na terenie powiatu, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	praca ciągła	-
Wdrażanie w szkołach programów wychowawczych, mających na celu poznanie świata osób niepełnosprawnych, zmianę postaw, rozumienie i akceptację.	Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna, Stowarzyszenia działające na terenie powiatu, Szkoła Specjalna w Kolbuszowej Dolnej	praca ciągła	EFS, powiat, gminy

Cel 2: Zapobieganie izolacji osób niepełnosprawnych poprzez likwidację barier oraz kompensację niepełnosprawności niezbędnym sprzętem.

Ważnym elementem wsparcia wczesnego procesu leczenia i rehabilitacji jest szybkie i adekwatne zaopatrzenie w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze i sprzęt rehabilitacyjny. Wszystkie osoby niepełnosprawne, które potrzebują tych przedmiotów i urządzeń, powinny mieć do nich swobodny dostęp, niezależnie od swojej sytuacji finansowej.

Bariery architektoniczne, urbanistyczne, transportowe, w komunikowaniu się i techniczne są jednym z najistotniejszych ograniczeń utrudniających, a często wręcz uniemożliwiających osobom niepełnosprawnym korzystanie z przysługującego im prawa do pełnego życia i zaspokajania swoich potrzeb na równi z innymi. Problemem jest nie tylko dostosowanie mieszkań do potrzeb osób niepełnosprawnych, ale także często jeszcze bariery architektoniczne w budynkach użyteczności publicznej, problemy z transportem osób niepełnosprawnych, czy bariery w komunikowaniu się i korzystaniu z najnowszych zdobyczy techniki.

Na dostosowanie mieszkań dla osób niepełnosprawnych składanych jest w PCPR rocznie około 30 wniosków. Przedmiotem szczególnego zainteresowania jest adaptacja łazienek oraz umożliwienie samodzielnego wyjścia z domu (budowa podjazdu, montaż windy). Pomocą objęte są głównie osoby niepełnosprawne ruchowo. Powiat składa corocznie wnioski w ramach „Programu wyrównywania różnic między regionami”, dotyczące likwidacji barier architektonicznych i transportowych na terenie powiatu.

Cel 2. Zapobieganie izolacji osób niepełnosprawnych poprzez likwidację barier oraz kompensację niepełnosprawności niezbędnym sprzętem.

Zadania w ramach celu	Odpowiedzialni za realizację	Czas realizacji	Źródła finansowania
Systematyczne dostosowywanie mieszkań do potrzeb osób niepełnosprawnych - likwidacja barier architektonicznych,	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	praca ciągła	PFRON
Skoordynowanie działań zmierzających do pełnego zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze i sprzęt rehabilitacyjny, odpowiednio do rodzaju i stopnia niepełnosprawności	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowa Wypożyczalnia Sprzętu Rehabilitacyjnego, organizacje i stowarzyszenia	praca ciągła	PFRON, gminy
Kontynuacja działalności Powiatowej Wypożyczalni Sprzętu Rehabilitacyjnego oraz jej dofinansowanie i doposażenie w niezbędny sprzęt.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	lata 2015 - 2018	Powiat, gminy, organizacje i stowarzyszenia, PFRON, EFS, osoby prywatne

Likwidacja barier w budynkach użyteczności publicznej: 1.przystosowanie Szkoły Podstawowej w Lipnicy i Kopciach oraz Zespołu Szkół w Dzikowcu i Wilczej Woli poprzez budowę podjazdów; 2. Przystosowanie budynku Samorządowego Centrum Kultury i Biblioteki w Dzikowcu poprzez montaż windy i podjazdu; 3. sala widowiskowa w Dzikowcu – montaż windy 4. Dostosowanie budynku Urzędu Gminy w Raniszowie do potrzeb osób niepełnospr. poprzez budowę podjazdu lub montaż windy; 5. modernizacja Gminnego Ośrodka Zdrowia w Cmolasie i likwidacja w nim barier architektonicznych; 6. Rozbudowa szkoły Podstawowej w Weryni oraz likwidacja barier poprzez budowę podjazdów; 7. Rozbudowa szkoły Specjalnej w Kolbuszowej Dolnej oraz likwidacja barier architektonicznych; 8. budowa podjazdu przy budynku Szkoły Podstawowej w Hucisku; 9. budowa podjazdu przy budynku Szkoły Podstawowej w Trześni; 10. budowa podjazdu przy budynku Szkoły Podstawowej w Przyłęku. 11. Budowa windy przy budynku Zespołu Szkół Zawodowych w Kolbuszowej.	Gmina Dzikowiec Gmina Raniszów Gmina Cmolas Gmina Kolbuszowa Gmina Niwiska Powiat Kolbuszowski	lata 2015-2018 lata 2015-2018 rok 2015 lata 2015-2018 lata 2015-2018 lata 2015-2018	PFRON, gminy, powiat
Likwidacja barier związanych z transportem osób niepełnosprawnych: 1.zakup autobusu przystosowanego do przewozu dzieci niepełnosprawnych do szkół; 2.Zakup autobusu do przewozu osób niepełnosprawnych na potrzeby gminy.	Powiat kolbuszowski Gmina Dzikowiec Gmina Cmolas	lata 2015-2018	powiat, gminy, PFRON
Likwidacja barier w komunikowaniu się - umożliwienie osobom niepełnosprawnym korzystania z najnowszych zdobyczy techniki w zakresie komunikacji i porozumiewania się oraz dostępu do internetu, dostosowanie stron www do potrzeb osób niedowidzących, szkolenie kadry instytucji w posługiwaniu się językiem migowym.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminne Ośrodki Pomocy Społ. Stowarzyszenie NIL, inne organizacje i stowarzyszenia	lata 2015-2018	EFS, gminy, organizacje pozarządowe

Cel 3: Zapewnienie dostępu do dóbr i usług umożliwiających osobom niepełnosprawnym pełne uczestnictwo w życiu społecznym, wspieranie leczenia i rehabilitacji

Pomoc społeczna jest fragmentem polityki społecznej państwa, powołanym do udzielania pomocy osobom i rodzinom, które znalazły się w trudnej sytuacji życiowej i nie są w stanie jej pokonać wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia. Celem pomocy jest zaspokojenie niezbędnych potrzeb życiowych w taki sposób, aby osoba lub rodzina żyła w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Osoby niepełnosprawne korzystają ze świadczeń pomocy społecznej na ogólnych zasadach, określonych w ustawie dla ogółu społeczeństwa. Obok zabezpieczenia niezbędnych życiowych potrzeb osób niepełnosprawnych, konieczne jest również zorganizowanie takiej specyficznej pomocy, która umożliwi osobie niepełnosprawnej usamodzielnienie się i opuszczenie kręgu beneficjentów pomocy społecznej, pozwoli na prawdziwe ich upodmiotowienie. Rodzaj, formy i rozmiar tej pomocy powinny stymulować osobę niepełnosprawną do samodzielnego rozwiązywania własnych problemów, przy wsparciu ze strony pracownika socjalnego, który ma bezpośredni kontakt z osobą niepełnosprawną.

Cel 3: Zapewnienie dostępu do dóbr i usług umożliwiających osobom niepełnosprawnym pełne uczestnictwo w życiu społecznym, wspieranie leczenia i rehabilitacji

Zadania w ramach celu	Odpowiedzialni za realizację	Czas realizacji	Źródła finansowania
Rozwój usług opiekuńczych i pielęgnacyjnych w miejscu zamieszkania osoby niepełnosprawnej,	Ośrodki Pomocy Społecznej	praca ciągła	gminy, EFS
Rozwój specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi,	Ośrodki Pomocy Społecznej Stowarzyszenia działające na terenie gmin	praca ciągła	gminy, EFS, organizacje pozarządowe
Pomoc w rozwiązywaniu problemów osób niepełnosprawnych i ich rodzin – informacja i poradnictwo prawne -	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, organizacje pozarządowe	praca ciągła	powiat, PFRON, EFS, organizacje pozarządowe
Pomoc finansowa (zasiłki stałe, okresowe oraz celowe często z przeznaczeniem na zakup leków, dofinansowanie sprzętu rehabilitacyjnego i ortopedycznego, rehabilitacji, dofinansowanie pobytu dziecka osoby niepełnosprawnej w przedszkolu, dofinansowanie prawa jazdy, nauki w szkołach wyższych), pomoc rzeczowa (żywność, opał, odzież), dożywianie dzieci w tym w szkołach i ośrodkach specjalnych, gorące posiłki dowożone do miejsca zamieszkania osób niepełnosprawnych	Ośrodki Pomocy Społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Stowarzyszenia działające na terenie powiatu	praca ciągła	budżet państwa, gminy, środki PFRON, w tym program „Aktywny Samorząd”, organizacje pozarządowe

Udzielanie dzieciom i młodzieży niepełnosprawnej pomocy psychologiczno – pedagogicznej, w tym pomocy logopedycznej, pomocy w wyborze kierunku kształcenia i zawodu. Orzekanie o potrzebie kształcenia specjalnego dzieci i młodzieży z zaburzeniami i odchyleniami rozwojowymi, orzekanie o potrzebie indywidualnego nauczania dzieci i młodzieży, terapia zaburzeń rozwojowych i zachowań dysfunkcyjnych, wczesne wspomaganie rozwoju.	Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna	praca ciągła	budżet państwa, powiat
Umieszczenia w ZOL i DPS.	Ośrodki Pomocy Społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	praca ciągła	budżet państwa, gminy,

Cel 4: Zapewnienie osobom niepełnosprawnym większego dostępu do rehabilitacji społecznej.

Rehabilitacja jest procesem, którego celem jest umożliwienie osobom niepełnosprawnym osiągnięcie i utrzymanie optymalnego poziomu funkcjonowania. Rehabilitacja społeczna ma na celu umożliwianie osobom niepełnosprawnym uczestnictwa w życiu społecznym, czyli również w kulturze, sporcie i rekreacji. Do podstawowych form rehabilitacji społecznej zalicza się zwłaszcza uczestnictwo w:

- warsztatach terapii zajęciowej,
- zajęciach ŚDS
- turnusach rehabilitacyjnych,
- zespołach ćwiczeń fizycznych usprawniających psychoruchowo, rekreacyjnych i sportowych oraz innych zespołach aktywności społecznej, zgodnie z potrzebami osób niepełnosprawnych,
- integracyjnych imprezach kulturalnych, rekreacyjnych i sportowych.

Wymienione formy zawierają w sobie działalność kulturalną, sportową, rekreacyjną i turystyczną, choć nie zawsze jest to działalność podstawowa. I tak warsztaty terapii zajęciowej, które realizują również zadania w zakresie rehabilitacji zawodowej mają na celu ogólny rozwój i poprawę sprawności niezbędnych do prowadzenia przez osobę niepełnosprawną możliwie niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia przez zastosowanie różnych technik terapii zajęciowej. Natomiast turnusy rehabilitacyjne są formą aktywnej rehabilitacji, połączoną z elementami wypoczynku, mającą na celu przede wszystkim ogólną poprawę sprawności, wyrobienie zaradności, pobudzenie i rozwijanie zainteresowań osób niepełnosprawnych.

Jednocześnie jest to działalność prowadzona głównie, a właściwie wyłącznie w środowisku samych osób niepełnosprawnych. Uczestnictwo osoby niepełnosprawnej w tych formach aktywności ma pozwolić jej na powrót lub wejście w życie społeczne i zawodowe. Powrót dotyczy tych osób niepełnosprawnych, które wcześniej jako najczęściej w pełni sprawne

uczestniczyły w życiu społecznym i zawodowym. Natomiast wejście dotyczy tych osób, które najczęściej stały się niepełnosprawne do 16 roku życia.

Obecnie omówione powyżej działania realizowane są w powiecie głównie w oparciu o ośrodki PFRON poprzez organizacje pozarządowe, zakłady pracy chronionej oraz w mniejszym stopniu przez takie instytucje jak specjalne placówki oświatowe i opiekuńcze.

Rehabilitacja społeczna jest bardzo ważnym elementem działań na rzecz osób niepełnosprawnych. Powinna być w następnych latach kontynuowana i rozszerzana we wszystkich wymienionych formach. Równocześnie należy zwiększyć efektywność działań w tym zakresie poprzez ich koordynację, popularyzację, kumulację środków oraz prowadzenie rzetelnej oceny rezultatów tych działań.

Cel 4: Zapewnienie osobom niepełnosprawnym większego dostępu do rehabilitacji społecznej.

Zadania w ramach celu	Odpowiedzialni za realizację	Czas realizacji	Źródła finansowania
Dalsze prowadzenie i wspieranie działalności utworzonych Środowiskowych Domów Samopomocy	Gmina Raniżów i jej jednostki organizacyjne Gmina Majdan Królewski i jej jednostki organizacyjne	lata 2015-2018	gminy
Tworzenie i prowadzenie Klubów Seniora, Klubów środowiskowych dla niepełnosprawnych	zainteresowane osoby prywatne, PKPS i inne Stowarzyszenia	od momentu założenia	osoby prywatne, gminy EFS
Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	praca ciągła	PFRON, EFS
Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych w Warsztatach terapii Zajęciowej	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	w ramach składanych wniosków	PFRON, powiat
Dofinansowanie uczestnictwa w Środowiskowym Domu Samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi w Kolbuszowej	Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,	praca ciągła	gmina
Wsparcie osób indywidualnych i organizacji tworzących lokalne kluby dla osób starszych	Ośrodki Pomocy Społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	od momentu założenia	-

Prowadzenie szkoły podstawowej specjalnej publicznego gimnazjum specjalnego z siedzibą w Kolbuszowej Dolnej, finansowanie zajęć korekcyjnych wad postawy oraz z logopedii dla dzieci z przedszkoli Miasta i Gminy Kolbuszowa, , utworzenie oddziałów specjalnych i integracyjnych w szkołach ponadgimnazjalnych prowadzonych przez Powiat.	Powiat i jego jednostki organizacyjne, gmina Kolbuszowa i jej jednostki organizacyjne.	praca ciągła	budżet państwa, gmina, powiat, EFS

Cel 5: Zwiększenie aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych.

Rehabilitacja zawodowa jest istotnym elementem rehabilitacji kompleksowej i polega na ułatwieniu osobie niepełnosprawnej udziału w życiu zawodowym poprzez uzyskanie i utrzymanie zatrudnienia a w konsekwencji awansu zawodowego poprzez udzielenie osobie niepełnosprawnej takich usług jak:

- ocena zdolności do pracy w oparciu o odpowiednie badania lekarskie i psychologiczne,
- poradnictwo zawodowe,
- przygotowanie zawodowe,
- dobór i wyposażenie odpowiedniego miejsca pracy a w konsekwencji zatrudnienie,
- wspomaganie pozostawania w zatrudnieniu oraz dobór odpowiedniego sprzętu rehabilitacyjnego umożliwiającego bądź ułatwiającego wykonywanie pracy.

Rehabilitacja zawodowa powinna dotyczyć zarówno młodzieży uczącej się, zwłaszcza w szkołach zawodowych na różnych poziomach kształcenia, jak też osób w okresie aktywności zawodowej pozostających bez pracy lub funkcjonujących już w określonych środowiskach zawodowych. Należy tutaj postawić za cel przygotowanie do pracy oraz zapewnienie osobom niepełnosprawnym zatrudnienia zgodnego z ich możliwościami psychofizycznymi i posiadanymi kwalifikacjami zawodowymi. Rehabilitację zawodowa powinna być realizowana poprzez:

poradnictwo zawodowe oparte na ocenie zawodowej zdolności do pracy osoby niepełnosprawnej oraz pomocy w podjęciu decyzji zawodowej. Służy to podjęciu konkretnej decyzji dotyczącej wyboru zawodu oraz wyborowi drogi prowadzącej do kariery zawodowej. Zasadnym jest rozpoczęcie tego procesu najpóźniej w ostatniej klasie gimnazjum. Uczniowie bowiem, poza otrzymaniem kompleksowej informacji o możliwościach dalszego kształcenia (w tym także placówkach edukacji specjalnej i placówkach realizujących programy kształcenia integracyjnego) powinni posiadać możliwość korzystania z usług doradczych w zakresie wyboru zawodu zgodnie z posiadanymi predyspozycjami i zainteresowaniami, jednakże zawsze zgodnie z możliwościami psychofizycznymi oraz wymogami rynku pracy. Poradnictwo zawodowe to również działania realizowane na rzecz osób, które zakończyły systematyczne kształcenie zawodowe i pozostają w zatrudnieniu bądź okresowo nie mają pracy. Usługi doradcze dla tych osób są świadczone przez doradców zawodowych, głównie zatrudnionych w Powiatowych Urzędach Pracy. Bardzo istotnym jest umożliwienie tymże doradcom permanentnego podnoszenia kwalifikacji w zakresie doradztwa świadczonego na

rzecz klientów niepełnosprawnych. Jednocześnie osoby niepełnosprawne muszą mieć zapewnione warunki lokalowe (w tym zniwelowane bariery architektoniczne) odpowiadające realizacji zasad poufności i dostępności do usług doradczych.

doskonalenie i przekwalifikowanie zawodowe, które dotyczy osób dorosłych.

Celem szkoleń zawodowych jest przygotowanie osoby niepełnosprawnej do pracy poprzez nabycie odpowiednich kwalifikacji zawodowych. Istotny jest tutaj fakt zdobycia zarówno wiedzy teoretycznej jak też nabycie konkretnych umiejętności zawodowych.

zatrudnienie lub podjęcie samodzielnej działalności gospodarczej. Zatrudnienie osób niepełnosprawnych należy traktować jako jeden z najistotniejszych etapów rehabilitacji zawodowej. Dobór miejsca zatrudnienia koniecznie musi być dostosowany do stopnia uszkodzenia organizmu oraz przygotowania osoby niepełnosprawnej do pracy. Zatrudnienie może być realizowane zarówno w zwykłych zakładach pracy, czyli na tzw. otwartym rynku pracy jak też w zakładach pracy chronionej lub zakładach aktywności zawodowej.

wspieranie pozostawania w zatrudnieniu, co dotyczy szczególnie początkowego okresu zatrudnienia mającego na celu ułatwienie osobie niepełnosprawnej procesu adaptacji zawodowej oraz przystosowanie się do wykonywania zadań zawodowych i funkcjonowania w nowym środowisku pracy.

Cel 5: Zwiększenie aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych.

Zadania w ramach celu	Odpowiedzialni za realizację	Czas realizacji	Źródła finansowania
Organizacja szkoleń zawodowych i przekwalifikujących dla osób niepełnosprawnych	Powiatowy Urząd Pracy, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Ośrodki Pomocy Społecznej, organizacje i stowarzyszenia	praca ciągła	powiat, EFS, gminy, organizacje pozarządowe
Objęcie szerokiej grupy osób niepełnosprawnych, niepracujących formą warsztatową z zakresu nauki umiejętności poszukiwania pracy i otrzymywania zatrudnienia,	Powiatowy Urząd Pracy, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Ośrodki Pomocy Społecznej, organizacje i stowarzyszenia	praca ciągła	powiat, EFS, gminy, organizacje pozarządowe
Umożliwienie podjęcia pracy zawodowej poprzez dofinansowanie pobytu dziecka osoby niepełnosprawnej w żłobku lub przedszkolu.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	praca ciągła	PFRON, EFS
Dofinansowanie prawa jazdy dla osoby niepełnosprawnej, pracującej lub uczącej się.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	praca ciągła	PFRON
Promowanie wśród pracodawców zatrudniania osób niepełnosprawnych,	Powiatowy Urząd Pracy, Ośrodki Pomocy Społecznej,	praca ciągła	powiat, EFS
Dofinansowanie nauki na studiach wyższych dla osoby niepełnosprawnej.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	praca ciągła	PFRON

IV. FINANSOWANIE PROGRAMU

Część sformułowanych w programie celów jest już realizowana przez jednostki samorządu terytorialnego (powiat, gminy) jak też inne, istniejące na terenie powiatu instytucje i organizacje. Dotyczy to zadań przypisanych ustawowo do takich jednostek jak: powiatowe centrum pomocy rodzinie, powiatowy zespół ds. orzekania o niepełnosprawności, poradnia psychologiczno – pedagogiczna, powiatowy urząd pracy. Jednakże część z nich, to zadania, które wymagają zaangażowania środków własnych lub pozyskanych z innych źródeł.

Bardzo ważnym źródłem w realizacji zadań wyznaczonych w programie będą środki Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Są to środki zarówno przydzielane powiatom algorytmem, jak i pochodzące z programów takich jak: „Aktywny Samorząd” czy „Program Wyrównywania Różnic między Regionami” oraz innych programów dedykowanych. Od sposobu zagospodarowania tych środków oraz rozpowszechnienia informacji o w/w programach zależy czy osoby niepełnosprawne będą mogły we właściwy sposób skorzystać z możliwości, jakie dają różnego rodzaju dofinansowania.

Innym ze źródeł będą środki Europejskiego Funduszu Społecznego w związku z realizacją przez PCPR w Kolbuszowej projektu pt. „Program aktywizacji społecznej w powiecie kolbuszowskim”, w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki Priorytet VII działanie 7.1, poddziałanie 7.1.2. oraz projektów systemowych realizowanych przez ośrodki pomocy społecznej i Powiatowy Urząd Pracy w Kolbuszowej.

W momencie przystąpienia do realizacji danego zadania Rada Powiatu w Kolbuszowej podejmie stosowną uchwałę w zakresie zabezpieczenia środków własnych z budżetu powiatu. Zarząd Powiatu będzie czynił starania mające na celu pozyskanie środków na realizację zadań objętych programem.

V. MONITOROWANIE I OCENA SKUTECZNOŚCI DZIAŁAŃ

Monitorowanie i ocena realizacji „Powiatowego programu działań na rzecz osób niepełnosprawnych na lata 2015 - 2018” należy do Powiatowej Społecznej Rady ds. Osób Niepełnosprawnych. Ocena ta powinna być dokonywana nie rzadziej niż jeden raz w roku.

Powiatowa Społeczna Rada składa Radzie Powiatu w Kolbuszowej sprawozdanie z oceny realizacji programu w I kwartale roku następnego, po jego zakończeniu.